

za sebe i tako ga treba tretirati. Učenici su često neuspješni jer školski sustav podržava izreku "jedna veličina odgovara svima", što je netočno. Ono što roditelji mogu učiniti jest pomoći djeci da se razviju na sebi svojstven način te da pronađu ono što vole i žele raditi, da razviju prirodne talente. Istraživanje provedeno na Sveučilištu u Chicagu pokazalo je da učenici osnovne škole postižu 10 puta bolje rezultate u matematici te četiri puta bolje rezultate u čitanju ako je obitelj uključena u svakodnevni život i rad škole. U nastavku autor upozorava na pojavu "helikopter roditelja" (*helicopter parents*), koji previše štite i bdiju nad svojom djecom. Nacionalno udruženje roditelja i učitelja donijelo je šest standarda za partnerstvo obitelji i škole: izražavanje dobrodošlice obiteljima, učinkovito komuniciranje, podržavanje učeničkog uspjeha, podržavanje svakoga djeteta, podjela moći te suradnja s lokalnom zajednicom. Poglavlje završava prednostima i nedostacima školovanja kod kuće (*homeschooling*).

Deseto poglavlje zove se *Changing the Climate*. Autor naglašava da je promjena klime u školi moguća ako politika, zakonodavci i lokalna zajednica uvide važnost vlastita angažmana u promjeni kulture i klime škole. Da bi došlo do bilo kakve promjene, treba stvoriti povoljne uvjete. Zbog toga autor navodi kako obrazovanje treba počivati na principima zdravlja, ekologije, poštenja i brige. Svaki od principa detaljno je opisan. Tim Brighouse, poznat u obrazovnim krugovima, smatra kako uspješna promjena treba sadržavati: viziju, vještine, poticaje, sredstva i akcijski plan. Promjena će biti neuspješna ako izostane samo jedan element. Benjamin Franklin jednom je rekao kako postoje tri vrste ljudi: oni koji su nepokretni, oni koji su pokretni i oni koji se kreću. Prvi ne žele

promjene i ne vide potrebu za njima. Drugi žele promjene i spremni su mijenjati stvari, no ne znaju kako. Treća vrsta ljudi ne čeka odobrenje za svoje ideje nego uzima stvari u svoje ruke i djeluje. Ako se dovoljan broj ljudi kreće u određenom smjeru, to je onda pokret. Ako tom pokretu dodamo dovoljno energije, dobivamo revoluciju, a upravo je ona potrebna obrazovanju.

Zaključno, knjiga *Creative Schools; The Grassroots Revolution That's Transforming Education* na konkretan način pun primjera i rezultata istraživanja predlaže korake u promjeni školskoga sustava. S obzirom na to da se u knjizi obrađuju pitanja koja uključuju učitelje, roditelje, ravnatelje i zakonodavce, knjiga je korisna za sve osobe koje rade ili su na neki način povezane s obrazovanjem. Školu treba mijenjati, ali ne od vrha. Potrebno je krenuti iz prakse, od samih učenika i učitelja, preko roditelja i ravnatelja do zakonodavaca i vlasti. Zajedničkim radom na promjenama stvara se produktivnije radno okruženje te ostvaruju pozitivni rezultati.

Ružica Tokić

<https://doi.org/10.5559/di.25.4.11>

THE GOOD SOCIETY: PROSPECTS FOR REASON, COMMUNICATION, AND WELL-BEING

Međunarodna znanstvena konferencija – The 39th Annual Scientific Meeting of the International Society of Political Psychology (ISPP)

13.–16. srpnja 2016., Varšava, Poljska

Godišnja konferencija Međunarodnoga društva za političku psihologiju (ISPP – International Society of Political Psychology) održavala se 2016. godine u Varšavi u Poljskoj od 13. do 16. srpnja. Tema konferencije bi-

la je "Dobro društvo": potencijal za međusobno razumijevanje, komunikaciju i dobrobit (*The Good Society: Prospects for Reason, Communication, and Well-being*). Na konferenciji je sudjelovalo 655 sudionika, čime je konferencija bila druga po posjećenosti u povijesti ISPP-a. Predsjednici programskog odbora bili su Michal Bilewicz (University of Warsaw), Aleksandra Cichocka (University of Kent) i Chris Federico (University of Minnesota). Program konferencije sastojao se od četiri plenarna predavanja, usmenih priopćenja raspoređenih u 12 tematskih sekcija i poster-priopćenja podijeljenih u šest sekcija. Unutar tematskih sekcija bilo je organizirano i 15 posebnih pozvanih simpozija te pet okruglih stolova.

Pozdravni govor i prvo plenarno predavanje održao je predsjednik ISPP-a, John T. Jost, pod naslovom *Ideological Asymmetries and the Essence of Political Psychology*, u kojem je adresirao koncept asimetrije u političkoj ideologiji, odnosno nalaze istraživanja u američkom kontekstu prema kojima se u podlozi konzervativne i liberalne ideološke orijentacije nalazi različito motivirana socijalna kognicija. Konzervativni glasači skloniji su upotrebi heuristika, samooobmani i podložnosti perifernom putu uvjeravanja, dok liberalni glasači postižu bolje rezultate mjerama potrebe za spoznajom i otvorenosti iskustvima. Govorio je i o rezultatima projekta *SMaPP*, koji se bavi istraživanjem utjecaja društvenih mreža na političku participaciju uz upotrebu tehnika obradbe prirodnoga jezika i strojnog učenja. Plenarna predavanja održali su i povjesničar Jan T. Gross (Princeton University), koji je govorio o napadu na prihvatilište za židovske izbjeglice u poljskom gradu Kielcima 1946. godine, istraživačica političke komunikacije Diana Mutz (University of Pennsylvania), koja je govorila o

pristupima u komuniciranju globalizacije i socijalni psiholog Arie Kruglanski (University of Maryland), koji je održao predavanje o odrednicama prihvaćanja nasilnih ekstremističkih ideologija.

Tematske sekcije bile su usklađene s trenutačnim istraživačkim trendovima u političkoj psihologiji, pa su pokrivale sadržaje međugrupnih sukoba, nasilja i terorizma; ličnosti političkih vođa; političke participacije i građanskog aktivizma; javnoga mišljenja i političke komunikacije; društvene nejednakosti i društvene promjene; međunarodnih odnosa i globalizacije; neuroznanosti u političkoj psihologiji; rase, roda, etniciteta i religije te teorijskih i metodoloških noviteta u političkoj psihologiji. Kroz priopćenja, a osobito kroz pitanja i rasprave, provlačile su se aktualne teme u medijskom prostoru: Brexit, zatim političke kampanje za predsjedničke izbore u SAD-u (osobito kampanja Donalda Trumpa), tema političke participacije i građanskog aktivizma na društvenim mrežama, zatim problematika terorističkih napada u zemljama zapadne Europe te pitanja socijalne politike prema imigrantima i izbjeglicama (osobito u kontekstu "izbjegličkoga vala" s Bliskog istoka prema Europi).

Na konferenciji su sudjelovala neka od najvećih imena suvremene političke i socijalne psihologije. Linda Tropp (University of Massachusetts – Amherst), koja se već više od dvadeset godina bavi istraživanjima međugrupnoga kontakta, izložila je rezultate istraživanja o ulozi školskih i vršnjačkih normi u predviđanju međuetničkoga kontakta u SAD-u. Kevin Durheim (University of KwaZulu), koji se niz godina bavi problematikom prostorne segregacije u Južnoj Africi, a u zadnje se vrijeme usmjerio na analizu socijalnih mreža u kontekstu razvoja socijalnih normi, organizirao je simpozij *The Value and Use of Experimental Games in Political Psychology*. Valja spomenuti i izlaganja dvaju mladih vrlo uspješnih istraživača – Benjamina J. Newmana (University of California – Riverside), koji istražuje pitanja nejednakosti i socijalnih politika u SAD-u, te Chris-

tophera S. Parkera (University of Washington), koji se bavi istraživanjem rasizma u američkoj politici. Mlada istraživačica Sandra Penić (University of Lausanne) predstavila je rad u kojem je metodom višerazinskoga modeliranja analizirala reakcije na kolektivnu izloženost ratnim zbivanjima, ovisno o tome je li nasilje bilo simetrično (podjednako s obje sukobljene strane) ili asimetrično (jedna je strana neupitan agresor). Najposjećeniji okrugli stolovi bavili su se pitanjem mogu li politički psiholozi pridonijeti smanjenju napetosti u situacijama produženih sukoba, zatim pitanjem različitosti u akademiji te etičkim i metodološkim pitanjima *online* istraživanja u političkoj psihologiji.

Na konferenciji je svoj rad izložilo i nekoliko autora iz Hrvatske. U sklopu jednog od pozvanih simpozija Nebojša Blanuša sa zagrebačkoga Fakulteta političkih znanosti izložio je rad *Conspiratorial thinking in populist reason: a preliminary analysis of political attitudes*. Marina Štambuk s Hrvatskih studija u Zagrebu izložila je rad u koautorstvu s Deanom Ajdukovićem, Dinkom Čorkalo Biruški i Ajanom Löw s Filozofskog fakulteta u Zagrebu te tri koautora iz SAD-a *Perceived group victimization and discrimination among youth in a postconflict community: The mediating role of ethnic upbringing practices and interethnic insecurity*. Također, Kosta Bovan s Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu prezentirao je rezultate svojeg istraživanja *Can citizens cast good votes? An experimental study on proximity voting*. Navedeni radovi pokazatelj su kako se i u Hrvatskoj sve više razvija područje političke psihologije.

U sklopu programa konferencije svečano su uručene i nagrade ISPP-a za 2016. godinu. Dobitnici nagrada za najbolju knjigu jesu Marc Hetherington & Thomas Ru-

dolph "Why Washington Won't Work: Polarization, Political Trust, and the Governing Crisis" i Diana C. Mutz "In-Your-Face Politics: The Consequences of Uncivil Media". Nagradu Harold Lasswell za osobit znanstveni doprinos dobila je Linda Skitka, a nagrade za stručni rad na tom području Jon Krosnick i Melissa Harris-Perry (novinarka MSNBC-a). Nagradu za višegodišnji doprinos radu ISPP-a dobili su Leonie Huddy i Stanley Feldman, koji se bave strukturom političkih vrijednosti i stranačkim identitetima. Dodijeljene su i nagrade mladim istraživačima za najbolju disertaciju, za postignuća u ranoj karijeri te za najbolji znanstveni rad.

Dana 16. srpnja konferencija je službeno zatvorena te je najavljena iduća, 40. i jubilarna konferencija ISPP-a, koja će se održati u Edinburghu, u Škotskoj, od 30. lipnja do 2. srpnja 2017. godine. Tema konferencije bit će "ISPP at 40: Revisiting Core Themes of Tyranny, Intergroup Relations and Leadership". Programskim odborom predsjedat će Kate Reynolds (Australian National University) i Anca Minescu (University of Limerick, Irska). Svi su sudionici na zatvaranju pozvani da među kolegama promoviraju političku psihologiju, koja će, uzevši u obzir današnja politička zbivanja u svijetu, postati, čini se, sve važnije istraživačko područje u psihologiji.

Ajana Löw